

Umění a kultura

Hudební výchova (*aktualizace 2024*)

Charakteristika vyučovacího předmětu

Předmět Hudební výchova jako součást vzdělávací oblasti Umění a kultura zaujímá důležité postavení ve školním vzdělávacím programu. Rozvíjí tvořivost, kreativitu a představivost žáků, které jsou jedny z požadovaných klíčových kompetencí dnešního člověka. Kromě hudebních vědomostí, schopností a zručností rozvíjí a napomáhá zdravému vývoji sociální a emoční inteligence žáka. Hudba proniká i do každodenního života dětí (v populární hudbě, ve filmu, v komunikačních technologiích apod.) a je často propojena s cizími jazyky. Proto mají žáci na druhém stupni možnost absolvovat předmět Hudební výchova vyučovaný prostřednictvím metody C. L. I. L. (Content and Language Integrated Learning), kdy je anglický jazyk její nezbytnou součástí. Anglický jazyk se tady nestává cílem, ale prostředkem získání a osvojení si nových vědomostí a poznatků.

Obsahové vymezení předmětu

V předmětu Hudební výchova je realizován vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Hudební výchova z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Umění a kultura z RVP ZV je na 1. stupni tematicky úzce propojen s ostatními předměty, co přispívá k celistvějšímu pojetí učiva a zvýšení jeho atraktivnosti pro žáka.

Základními pilíři výuky předmětu jsou elementární muzicírování a praktické dovednosti (vokálně-intonační činnosti, rytmické činnosti, instrumentální činnosti, poslechové činnosti) ve spojení s teoretickými znalostmi (hudební nauka a teorie, stručné dějiny a vývoj hudby). Výuka je založena na modelech Carla Orffa, Zoltána Kodály a Pierra van Hauwe.

Hlavním cílem výuky hudební výchovy na 1. stupni je vytvoření pozitivního vztahu k tomuto předmětu, probuzení zájmu o hudbu a jeho další studium. Výuka klade důraz na elementární muzicírování, hru v kolektivu, hudební paměť, představivost a tvořivost, na propojování témat s předměty Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Anglický jazyk, Matematika, Prvouka, Přírodověda a Vlastivěda. Klademe důraz na to, aby byli žáci schopni přirozeně muzicírovat, hudebně se vyjádřit, porozumět hudebnímu jazyku a vhodným způsobem naň reagovat. Prací s jednoduchým hudebním materiálem budujeme základní hudební dovednosti (percepční a reprodukční) a zároveň schopnosti produkční, jako například tvořit jednoduché sdělení na dané téma a hudebně se vyjádřit. Metody a formy práce jsou založeny na pozorování, poslechu, imitaci, tvořivosti, zpěvu, recitaci, pohybových

činnostech, hře na jednoduchých rytmických i melodických nástrojích, recitaci, dramatizaci, soutěžích a hrách. Zároveň žáky učíme vyhledávat informace, pracovat s textem i s jednoduchým notovaným zápisem.

Na 2. stupni je učivo doplňováno a rozšiřováno o další hudební dovednosti a o hlubší hudebně-teoretické jevy. Hudební výchova je v 6. a v 7. ročníku vyučována prostřednictvím metody C. L. I. L. (Content and Language Integrated Learning), kdy se anglický jazyk stává prostředkem dosažení cílů hudební výchovy. Žáky vedeme k tomu, aby porozuměli i složitějším hudebním kompozicím a byli schopni reagovat, diskutovat, vyjádřit vlastní názor, klást otázky a odpovídat na ně. Snažíme se, aby si žáci osvojili schopnosti zápisu rytmických hodnot a melodie dle poslechu. Metody a formy práce jsou založeny opět na pozorování, poslechu, imitaci, tvořivosti, zpěvu, recitaci, pohybových činnostech, hře na jednoduchých rytmických i melodických nástrojích, recitaci, dramatizaci, soutěžích a hrách. Přidáváme náročnější práci s textem i s elementárním notovaným zápisem.

Nedělitelnou součástí výuky anglického jazyka jsou pojmy elementární hudba a elementární muzicírování v kolektivu, hudební paměť, představivost a tvořivost. Výuka klade důraz na propojování témat, především s předměty Anglický jazyk, Dějepis (dějiny a vývoj hudby), Výtvarná výchova (výroba elementárních hudebních nástrojů, výtvarné ztvárnění hudebních jevů) a Český jazyk (tvoření vlastních textů k melodii, tvoření rýmů, přednes a recitace).

Ve výuce jsou využívány nástroje Orffova instrumentáře, vhodné materiály naší i anglosaské provenience, audio i audio-vizuální záznamy, interaktivní výukové programy, aplikace pro tablety a další vyučovací pomůcky. V rámci předmětu navštěvují žáci hudební a divadelní představení. V 6. ročníku mají žáci možnost zúčastnit se projektového dne „Vývoj hudby od pravěku po současnost“, v rámci kterého se dozví mnoho zajímavých informací o vývoji hudebních nástrojů, uslyší různé nástroje a na některé z nich si i zahrají, vytvoří si vlastní jednoduché hudební nástroje a kolektivním muzicírováním nacvičí indickou píseň ve vokálně-instrumentálním podání.

Úzké mezipředmětové vztahy vytváří školní vzdělávací program mezi předmětem Hudební výchova a zvl. těmito předměty:

- Anglický jazyk (hudební terminologie, nástroj k získání potřebných informací a osvojení si vědomostí, práce s textem)
- Dějepis (dějiny a vývoj společnosti versus dějiny a vývoj hudby, hudba jiných národů)
- Výtvarná výchova (výroba elementárních hudebních nástrojů, výtvarné ztvárnění hudebních jevů)
- Český jazyk (tvorba vlastních textů k melodii, tvoření rýmů, přednes a recitace).
- Občanská výchova (vztahy a fungování v kolektivu při různých kolektivních činnostech).
- Zeměpis (hudba jiných zemí).

Časové a organizační vymezení předmětu

1. – 5. ročník – 1 hodina týdně

6. a 7. ročník – 1 hodina týdně

Podle podmínek školy probíhá výuka ve speciálně upravené a vybavené učebně.

Průřezová témata

Do předmětu jsou integrována tato průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní rozvoj

- Rozvoj schopností poznávání
- Psychohygiena
- Kreativita

Sociální rozvoj

- Mezilidské vztahy
- Komunikace (hudební projev versus verbální projev)

Multikulturní výchova

- Kulturní diference
- Multikulturalita

Mediální výchova

- Fungování a vliv médií ve společnosti

Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací postupy, které v tomto předmětu směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení:

- Vedení žáků k výběru efektivních metod učení
- Vedení žáků k třídění informací a jejich systematizaci

Kompetence komunikativní:

- Vedení žáků k všestranné a účinné komunikaci a sebevyjádření se
- Vedení žáků k vyjádření se i neverbálně, a to hudebními prostředky

Kompetence sociální a personální:

- Vedení žáků k účinné spolupráci ve skupině